

ĮVADAS 11

ĮDOMYBĖS..... 151

TVARI MADA.....152

SPORTINIAI DRABUŽIAI IR TECHNOLOGIJOS.....156

APATINIŲ ISTORIJA 158

GEDULO SPALVOS PASAULYJE.....160

PASAULYJE DĖVIMI DRABUŽIAI IR AKSESUARAI.....161

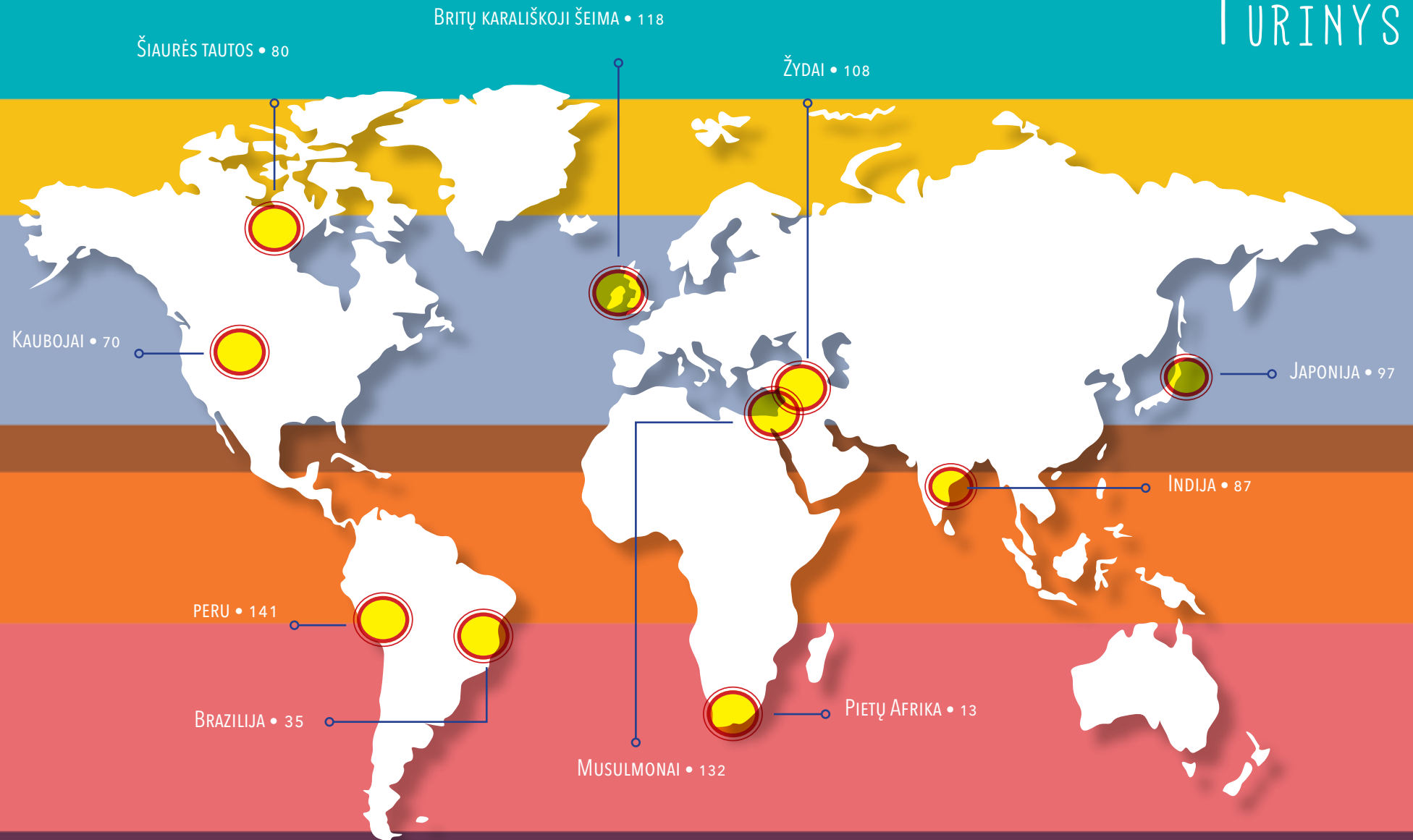
PASAULIO FUTBOLŲ ČEMPIONATO VYRŲ UNIFORMOS.....164

ĮVAIRIOS ĮDOMYBĖS.....170

REKORDAI.....178

BIBLIOGRAFIJA 182

TURINYS

JAPONIJA

Geografinė padėtis: Rytų Azija.

Sostinė: Tokijas.

Valstybinė kalba: japonų.

Populiacija: apie 126 milijonus gyventojų (vienuolikta labiausiai apgyvendinta šalis pasaulyje).

Įdomybės:

trečioji pagal dydį ekonomika pasaulyje, kurią lenkia tik Jungtinės Valstijos ir Kinija.

JAPONŲ IR KINŲ DRABUŽIAI

Iki VIII amžiaus japonus įkvėpdavo kinų apranga, nes tuo metu Kinija laikyta pavyzdine civilizacija, o daugelis Azijos kultūrų mėgino eiti jos pėdomis.

Diplomatiniams Japonijos ir Kinijos ryšiams pradėjus trūkinėti, XIX amžiaus viduryje japonai ėmė vertinti savo šalies meną, architektūrą bei kultūrą, o tai padarė tiesioginę įtaką vietos madai.

Tuomet atsirado naujų medžiagų, modelių ir tekstūrų. Imti siūti vadinamieji tradiciniai japonų drabužiai, kuriems būdingos tokios savybės:

- paprastas sukirpimas;
- daug sluoksnių;
- raštų gausa;
- naudojamos prabangios medžiagos, pavyzdžiui, šilkas, satinas, brokatas (šilko ar spalvingo aksomo audinys, gausiai dekoruojamas įspaudais), kurios atspindi tradicinės japonų kultūros lengvumą ir delikatumą.

KITŲ TAUTŲ ATVYKIMAS

Iki pat XVI amžiaus **Japonija** buvo visiškai izoliuota nuo Vakarų. Į šalį atvykusius portugalus japonų valdžia priėmė ne itin draugiškai, nes portugalai jėzuitai vietos gyventojus siekė atversti į katalikų tikėjimą. Todėl Japonijos valdantieji susiaurino valstybės ryšius su išoriniu pasauliu, sumažino užsienio prekybą ir uždraudė užsienietiškas knygas. Santykiai su kitomis šalimis atnaujinti tik 1854-aisiais.

VAKARŲ ĮTAKOS PRADŽIA

1868–1912 metais kariškiai, policija ir Vyriausybės darbuotojai vilkėjo vakarietiško stiliaus uniformas.

Laikui bėgant, japonai savo kasdienėje aprangoje pradėjo atsisakyti tradicinių drabužių, tokių kaip kimono, haoris (tradicinis švarkas) ir hakama (plačios kelnės). XX amžiaus pradžioje dauguma japonų namuose, darbe ir gatvėje ėmė vilkėti modernius rūbus (pavyzdžiui, marškinėlius, džinsus), avėti sportinius batelius.

KAIP ATRODĖ SENOVĖS KILMINGŲJŲ APRANGA?

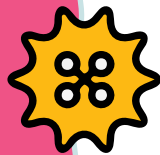
**794–1185 METAIS IMPERATORIAI,
ARISTOKRATAI IR KITI KILMINGŲJŲ
SLUOKSNIUI PRIKLAUSĘ ASMENYS
VILKĖJO DRABUŽIUS, KURIUOS GALIMA
SUSKIRSTYTI Į TRIS KATEGORIJAS:**

- **specialioms ceremonijoms, pavyzdžiui, vestuvėms ar nacionalinėms šventėms, skirti kostiumai;**
- **oficialūs rūbai, skirti vilkėti dvaro rūmuose;**
- **įprasta apranga.**

KĄ VEIKIA IMPERATORIAI?

Per visą Japonijos istoriją šalį valdė 126 imperatoriai. Tradiciškai šias pareigas sūnui perduoda tėvas, tad sostą gali užimti tik vienos šeimos palikuonys.

Šiandien imperatoriaus vaidmuo yra simbolinis, jis paprastai dalyvauja oficialiose ceremonijose ir šventėse, bet nepriima politinių sprendimų. Nuo 2019 metų imperatoriaus pareigas užima Hironomija Naruhitas.

KILMINGŲ VYRŲ DRABUŽIAI

Oficialūs tuometinių kilmingų vyrų dėvėti rūbai vadinami sokutais. Jų aprangą sudarė:

- **ogučis** – plačios sijonkelnės, kurios atrodo purios ir tvirtos dėl daugybės pojomis dėvimų ilgų kimono;
- didžiulė **siuvinėta tunika** ilgomis ir plačiomis rankovėmis;
- 5 metrų ilgio **šleifas**;
- **šaku** – medinė lentelė, nešiojama ant kaklo vietoj apykaklės ir dengianti krūtinę;
- **tačis** – ilgas ceremonijų kardas.

Japonų kilmingųjų šukuosenos vadintos kamuriu, jos neįsivaizduojamos be nedidelės juodos kepurėlės ir vieno ar kelių kietinto šilko kaspinių, vertikaliai pritvirtintų prie plaukų.

KILMINGŲ MOTERŲ DRABUŽIAI

Kilmingų moterų drabužiai japoniškai vadinami džiu-nihitojė.

Jų aprangą sudarė:

- ne mažiau nei 12 vienas ant kito vilkimų šilkinių kimono sluoksnių, vadinamų **učikiu**;
- paskutinis **učikio** sluoksnis būdavo siuvinėjamas ir juosiamas diržu, kuris priekyje sutvirtinamas kaspiniu. Įvaizdį užbaigdavo šleifas;
- paskutinis džiu-nihitojės akcentas – šilko virvelėmis dekoruota **vėduoklė**.

Senais laikais rūmų damos (moterys, gyvenančios imperatoriaus rūmuose) nesikirpdavo plaukų, nešiodavo juos palaidus arba rišdavosi ties kaklu.

CC Commons Murasaki Shikibu

KUO IMPERATORIUS SKIRIASI NUO KARALIAUS?

Skirtumai neapibrėžti. Iš tiesų ir imperatorius, ir karalius atlieka tas pačias pareigas – naudojami suverenitetu ir atstovauja tautai.

KAS YRA SAMURAJAI?

Šie neprilygstami kariai, mokantys daugybę kovos menų triukų, dažnai vaizduojami filmuose ir komikuose. Iš tiesų jie samdyti 710–1185 metais, žemvaldžiams siekiant nuo priešų apsaugoti savo turtą. Istorškai pagrindinė samurajų užduotis buvo ginti ir saugoti aukštesnės kilmės japonus.

Samurajai visuomenėje turėjo prestižą, nes kariai priskirti vietos didikų luomui.

Gindami ir puldami samurajai naudojo daugybę ginklų, pavyzdžiui, ietis, lankus su strėlėmis, kardus, tačiau priešus jie galėjo pulti tik pagal bušido etikos kodekso principus, kuriais apibrėžiama, kas kovos metu leidžiama ir kas draudžiama.

Samurajai priklausė aukštesniajai klasei, todėl dėvėdavo prabangius drabužius, pabrėžiančius jų padėtį visuomenėje.

SAMURAJŲ DRABUŽIAI

- Jie vilkėdavo tradicinius kimono ir labai laisvas ilgas kelnes – hakamą.
- Medžiagos būdavo labai spalvingos.
- Šie kariai dengdavosi šarvais, kurie netrukdydavo judėti.

AR YRA MOTERŲ SAMURAJŲ?

Moterys irgi profesionaliai užsiimdavo kovos menais, bet jų nevadindavo samurajėmis. Žinomi du moterų kovotojų tipai: *onna-musha*, kurios saugodavo šeimą išvykus vyrui, ir *kunoichi*, arba nindzės.

Norintieji tapti samurajais turėjo būti disciplinuoti, gerbti kovos meno mokytojus ir ištikimai jiems tarnauti.

Metams bėgant, šių karių reikėjo vis mažiau – jau XIX amžiaus Japonijoje jų nebeliko.

SAMURAJAI

Priklausė kilmingųjų sluoksniui.

Kovos metu privalėjo laikytis etikos kodekso, vadinto bušido.

Vilkėdavo tradicinius kimono (puošnius drabužiai).

Samurajai tarnavo aukštesnių klasių atstovams.

NINDZĖS

Priklausė žemesnėms klasėms.

Nesilaikė jokių etikos principų. Kovoje jiems viskas būdavo leidžiama.

Vilkėjo aptemptus drabužius, dengiančius beveik visą kūną.

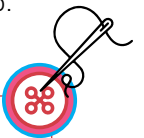
Tarnaudavo visiems, kas buvo pasirengę mokėti už tarnybą.

KAS YRA NINDZĖS?

Tai kovotojai, gyvenę tuo pačiu metu kaip ir samurajai. Nors abi šias grupes sudarė kariai, tarp jų yra nemažai skirtumų.

NINDZĖMS LEIDŽIAMA VISKAS

Nindzės nesilaikė etikos principų. Kovodami jie galėjo naudotis visais žinomais triukais ar būdais, padėsiančiais nugalėti. Kitaip nei samurajai, kurie mėgdavo su priešininkais susiremti akis į akį, nindzės pasitelkdavo įvairiausias puolimo technikas, šnipinėdavo, užsiimdavo sabotažu, apsupdavo.

NINDZIŲ DRABUŽIAI

- Palyginti su samurajų, nindzių apranga siūta iš labiau prigludančių medžiagų.
- Drabužiai dengdavo visą kūną, išskyrus akis, kad kovotojas matytų.
- Nindzių kostiumai paprastai būdavo juodi.

KAS YRA KIMONO?

Garsiausias japonų drabužis – kimono. Išvertus iš japonų kalbos, šis pavadinimas reiškia „vilkinas dalykas“. Vyrai ir moterys kasdien juos ėmė dėvėti XVI amžiaus viduryje.

Aukščiausioms socialinėms klasėms priklausę japonai vilkėdavo ilgus kimono, dengiančius kūną nuo kaklo iki blauzdų. Šis rūbas buvo „T“ formos ir išsiskyrė plačiomis rankovėmis.

Žemesnėms socialinėms klasėms priklausę japonai vilkėdavo trumpesnius kimono, kurių rankovės buvo plačios, bet ne ilgos, kad netrukdytų dirbti.

Dėvėti kimono japonai ėmė 794–1185 metais. Tais laikais jie buvo siuvami su „V“ formos apykakle ir priminė kinų chatalus.

KAIP KIMONO RIŠAMI?

Drabužis suveržiamas dekoratyviniu medžiaginiu diržu, vadinamu **obe**. Paprotys rištis šia juosta kilo XVII amžiuje, kai kariai už diržų ėmė kištis kardus. Be to, moterų obe buvo platesnė ir ištaigingesnė, palyginti su vyrų.

KAS YRA GEIŠOS?

Geišos – svarbi Japonijos kultūros dalis. Tradiciškai tai išsilavinusios, kultūringos moterys, įvaldžiusios menus, pavyzdžiui, šokį ir muziką. Japonijoje jos labai gerbiamos.

PLAUKAI sukelti aukštai ir sukietinti laku.

Geišos dažniausiai vilki labai spalvingus ir puošnius **KIMONO**. Kita vertus, labiau patyrusios geišos renkasi švelnesnio stiliaus ir spalvų drabužius.

Norėdamos pabrėžti savo grožį ir parodyti, kad yra Japonijos meno simboliai, jos veidus **DAŽOSI BALTAI**.

AKYS IR ANTAKIAI dažomi juodai ir raudonai.

LŪPOS dažomos raudonai, širdelės forma.

APRANGA, MAKIAŽAS IR ŠUKUOSENOS

Geišos rengiasi maždaug dvi valandas. Joms reikia apsilvilti kimono ir pasidažyti. Nors makiažą geišos paprastai darosi pačios, asistentės joms padeda apsirengti ir susišukuoti. Kad būtų paprasčiau, kai kurios jų renkasi perukus.

Nedirbdamos geišos paprastai vilki vakarietiškus drabužius.

FAKTAI APIE GEIŠAS

- Geišos atsirado XVII amžiaus pabaigoje.
- Mergaitė geišos mokine (*maiko*) tampa sulaukusi septyniolikos. Iki tol ji mokosi groti muzikos instrumentais, deklamuoti eiles, dainuoti, tinkamos laikysenos bei kitų dalykų. Pamos vyksta namuose, vadinamuose *okiya*, į kuriuos įleidžiami tik reti lankytojai.
- Baigusi mokslus *maiko* yra pasirengusi tapti geiša. Ceremonija, kurios metu mergina iš vienos kategorijos pereina į kitą, vadinama *eriage*, o tai japonų kalba reiškia apykaklės pakeitimą. Mergina raudoną apykaklę, kurią paprastai segasi *maiko*, iškeičia į baltą, nešiojamą geišų.
- Laikui bėgant, geišų labai sumažėjo. XX amžiaus pradžios Japonijoje jų priskaičiuota apie 80 000, o šiais laikais manoma, kad geišų liko mažiau nei 2000.

JUKATA

NEOFICIALUS KIMONO, PASIŪTAS IŠ RAŠTUOTOS MEDVILNĖS.

Itin populiarius dėl mažesnės kainos. Tradiciškai moterys vilki labai raštuotą jukatą su plačia obe, o vyrų kimono ne tokie raštuoti ir obė būna siauresnė.

TOMESODĖ

DRABUŽIS ILGOMIS ŠILKINĖMIS

50-70 centimetrų ilgio rankovėmis.

FURISODĖ

KIMONO, DĖVIMAS TIK MOTERŲ.

Tai rūbas plātėjančiomis rankovėmis, kurių ilgis gali siekti net 70-90 centimetrų. Šis drabužis paprastai vilkimas per *Seijin Shiki* - pilnametystės ceremoniją, vykstančią, kai merginai sukanka 20 metų.

HOU-MONGIS

VIENSPALVIS DRABUŽIS, KURĮ PUOŠIA VIENINTELĖ ILIUSTRACIJA.

Paprastai dėvimas per šventes bei priėmimus, jį renkasi ir nuotakos draugai vestuvių šventei.

KUROTOMESODĖ

JUODAS DRABUŽIS TRUMPESNĖMIS RANKOVĖMIS. Tai oficialiausias kimono, skirtas ištekėjusioms moterims, kurį dažniausiai vestuvių metu dėvi nuotakos bei jaunikio motinos.

IROMUDŽIS

VIENSPALVIS KIMONO SU PAPUOŠIMAIS ARBA BE JŲ.

Laikomas elegantišku kasdieniu rūbu.

IROTOMESODĖ

SPALVINGAS KIMONO TRUMPESNĖMIS RANKOVĖMIS.

Jį vilki ištekėjusios moterys, artimos nuotakos ar jaunikio giminaitės.

KOMONAS

LAIKOMAS KASDIENIU, bet jį galima vilkėti einant į miestą ar ruošiantis vakarieniauti restorane. Kai kurie tokio tipo kimono dekoruojami smulkiais pasikartojančiais raštais.

CUKESAGĖ

Moderniausias kimono, kurį kasdien gali vilkėti ir ištekėjusios, ir **VIENIŠOS MOTERYS.**

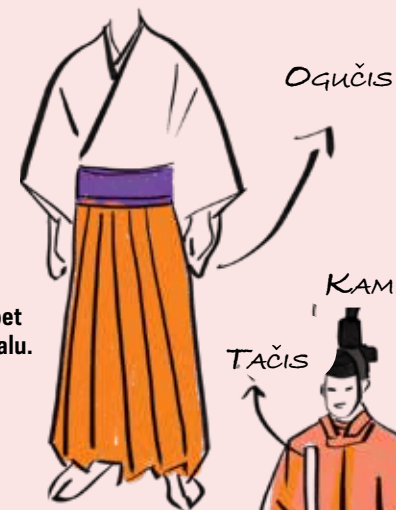
DŽIŪNIHITOJĖ

Tai **12 VIENAS ANT KITO**
DĖVIMŲ KIMONO derinys,
kurį rinkdavosi kilmingieji.

UČIKIS

PLAČIOS
SIJONKELNĖS
su minkštu, bet
tvirtu pamušalu.

OGUČIS

KAMURIS

TAČIS

KARDAS, nau-
dojamas per
ceremonijas.

TAČIS

5 metrų ilgio
ŠLEIFAS.

Labai **PLAČIOS IR ILGOS**
KELNĖS, kurias samurajai
dėvėdavo po kimono.

HAKAMA

JAPONIJA ŠIANDIEN

Ši šalis visame pasaulyje garsėja savo modernumu ir galia. Tai viena stipriausių pasaulio lyderių technologijų srityje, ypač kalbant apie gebėjimą kurti naujoves, pavyzdžiui, robotus, bei tobulinti elektros įtaisus.

Kita vertus, modernumu išsiskirianti japonų tauta išsaugojo daug tradicinės kultūros elementų.

Mūsų dienomis daugelis japonų renka šiuolaikinius drabužius. Jie mano, kad tradicinius rūbus apsivilkti sunku dėl daugybės raištelių ir sluoksnių, be to, standūs audiniai varžo judesius. Japonai tradicinius kostiumus paprastai rengiasi vestuvių proga, taip pat per šventes, pavyzdžiui, per gimtadienius.

Gali būti, kad šiais laikais kimono vilkėjimo tradicijas geriausiai tęsia garsiosios legendinės geišos.

KA JAPONAI AVI?

Net ir dabar konservatyviausi japonai renkasi tradicinius batus.

GETA

Tai sandalai aukštesne medine pakulne su juoste tarp pirštų, kuriuos avi ir vyrai, ir moterys. Šiais laikais jie dažniausiai gaminami iš plastiko.

ZORI

Tradiciniai sandalai, dėvimi oficialiomis progomis. Jie taip pat siuvami su medine platforma ir juostelėmis tarp pirštų.

Kad būtų patogų avėti sandalus su juostelėmis, Japonijoje yra parduotuvių, kur galima įsigyti pirštuotų kojinių ar kojinių, kuriose nykštys atskiriamas nuo kitų pirštų.

KOSPLĖJAUS MADA

KOSPLĖJUMI vadinamas reiškinys, kai persirengiama komiksų, animės, vaizdo žaidimų ir filmų herojais.

Japonijoje kosplėjus itin populiarius, ypač jį mėgsta jaunuoliai, todėl šalyje yra daugybė parduotuvių, kuriose galima įsigyti žinomų herojų kostiumų, aksesuarų bei lėlių.

RENGINIAI IR KONKURSAI

Daugelis japonų yra kosplėjaus renginių gerbėjai. Tai susibūrimai, kuriuose žmonės parodo savo kūrybiškumą ir apsirengia kaip jų mėgstamiausi veikėjai.

Tokių renginių metu populiarūs geriausiai persirengusiųjų konkursai. Norintieji juose dalyvauti privalo savo rankomis sukurti originalius kostiumus.

NESUMAIŠYKITE!

MANGA – japoniška komiksų knygelė. Paprastai jos būna nespalvotos, skaitomos iš dešinės į kairę.

ANIMĖ – japoniški animaciniai filmai. Jie spalvoti, įkvėpimo paprastai semiasi iš mangų.